

Tibori Tímea

HOGYAN TANÍTHATÓ A SPORTSZOCIOLÓGIA?

(Földesiné dr. Szabó Gyöngyi – Gál Andrea – Dóczy Tamás: *Sportszociológia*. 2010. Bp. SE Testnevelési és Sporttudományi Kar. 192 p.)

Valóságos tapasztalatot sűrít magába az a mondas, amely a tankönyv és az egyetemi jegyzetírás kérész életű és bizonytalan kimenetelű feladatnak tekinti. Különösen igaz ez az állítás akkor, ha olyan szakszociológiai területről van szó, amelynek hazai szakirodalmi – noha fontos alkotások láttak már eddig is napvilágot – csak szűk körben ismert és elismert.

Földesiné és munkatársai félretettek minden negatív előítéletet, és a szakma, valamint a sport iránt érdeklődők számára összefoglalták a sportszociológia legfontosabb ismérveit, és a magyar sport aktuális társadalom- és gazdaságpolitikai kérdéseit. Egyszerre tankönyv, friss kutatási eredményeket és összehasonlító adatelemzést alkalmazó helyzetértékelés, és vitairat, amelynek befogadását nagyban segíti a világos szerkezet.

Klasszikus tankönyv abban az értelemben, hogy a sportszociológia alapfogalmaitól indul, bemutatja a sport alrendszeit, a sportszociológia rövid történetét, foglalkozik a sport és a szocializáció kapcsolatával, az életmódot, életminőséget alakító szerepével, a versenysporttal, -sportolókkal, a szabadidőben végezhető testmozgással, a profi és a civil szervezetek helyzetével, a prevenció és a sport összefüggéseivel, a politika hatásával, a döntésekkel.

Mégis, nem csak az induktív gondolkodásmódra építenek a szerzők a tartalom összeállításakor. Korszerű szemlélettel a kötetben foglalkoznak a sport szempontjából a társadalom strukturális változásaival, a szocializáció szerepével a sportolásra motiválásban, az esélyegyenlőség/egyenlőtlenség tényeivel, a mobilitás hatásával (benne kitüntetetten a migrációból és a kisebbségi létből fakadó problémákkal). Önálló fejezetet szentelnek a tudásnak és az innovációnak, különös tekintettel az egészség-tudatososságra, amely az életmód minőségét döntően meghatározza.

Hangsúlyos az alapértékek (család, egészség, oktatás, képzés, béke, esélyegyenlőség) deklarálása, melyet részben a normakövetéssel igazolnak a

szerzők (életstílus, fogyasztás harmóniája), illetve a normaszegésről a dopping és a szurkolói deviáns magatartásformák kapcsán fejtenek ki. Az egyéni felelősség szerepén túl az állam és a média szerepéről, tudatformáló hatásáról is kritikus véleményt fogalmaznak meg.

Elemzik a magyar sportpolitika utóbbi évtizedeinek kezdeményezéseit, sikereit és kudarcait a társadalmi, gazdasági változásfolyamatokba ágyazottan, ugyanakkor jelzik azokat az összefüggéseket, amelyek a globalizáció hatásaként értelmezhetők.

Megnevezik az átalakulás lehetséges irányait is, ettől válik a klasszikus tankönyv vitairattá.

Sommásan megfogalmazva, nemcsak elodázódtak, hanem szinte minden területén a sportnak elmaradtak a radikális intézkedések, a sport társadalmisítása, a decentralizáció, gazdasági szempontból pedig a sport finanszírozási vákuumba került. A régi állami támogatások leépültek, szinte teljesen megszűntek, az újak pedig még nem alakultak ki.

Visszatérve a bevezetőben már említett új kutatási eredményekre: kivételes lehetősége nyílt a szerzőknek arra, hogy 2007-ben a TÁRKI közreműködésével lakossági kérdezést végezzenek 1500 fős mintán, amelyből a kötetben lényeges összefüggéseket, tendenciákat mutatnak be. Ezek közül kiemelném a sportfogyasztásra, az esélyegyenlőségre, valamint a társadalmi mobilitásra vonatkozó fejezeteket.

Az ismeretek befogadását segíti a feszes szerkezet, amely a mondandót 10 fejezetre tagolja. Tartalmában az egyes részek a legfontosabb sportszociológiai kérdésekre keresik – a hazai és a nemzetközi szakirodalomba ágyazottan – a választ, különös gondot fordítva a survey kutatás adatainak bemutatására, más, hasonló vizsgálati eredményekkel való összehasonlítására. A fejezeteket összefoglaló kérdések és az ajánlott irodalom zárja. A felhasznált irodalom pedig tükrö a magyar és idegen nyelven elérhető, korszerű sportszociológiai írásoknak.

Az elmondottak alapján cáfolom azt a sztereotípiát, melyet a bevezetőben említettem: íme, mégis lehet és érdemes tankönyvet írni, ha az hiánypótló témát választ tárgyául és egzakt, friss adatokkal bizonyítja állításait.